

08-37-40-200

בס"ד, בית מדרש המאי"ר לארץ | גליון 287

פרשת תזריע מצורע | העבודה וההישגים של האדם תלויים בקדושת הלשון

מסיירות אל הנפש

שביבי אור מתורתו האדירה והנדירה
של הצדיק רבינו יורם מיכאל אברג'ל זצ"ל
ערוך על פי שיעוריו של בנו ממשיך דרכו ואורו
הרה"ג רבינו ישראל אברג'ל שליט"א

מסילות אל הנפש

תוכן העניינים

- 1 שלש שאלות ואיה התשובה.....
- 2 מעלת כיבוד הורים.....
- 6 ואל תיטוש תורת אמן!.....
- 7 טעמים לאין מספר.....
- 9 טעם טהרה זו.....
- 10 הגאווה שורש הכל.....
- 12 שילוח הטמאים מהמחנה.....
- 18 עץ ארז ואזוב רק שנים.....
- 20 מה הקשר לעץ ארז?.....
- 23 סיבת חורבן הבית.....
- 24 תחילת חינוך הילדים!.....
- 25 סכנת המריבה!.....
- 26 העולה מן האמור להלכה ולמעשה.....

מוקדש לעילוי נשמת אמנו היקרה
אוריאל בת זלדה ז"ל
נלב"ע י"ט סיוון התש"ע
ולחבריה לברכה והצלחה
יזאל ושרלי ממן הי"ו

מוקדש לעילוי נשמת
בן ציון בן לאה ז"ל
נלב"ע כ"ז אייר התשפ"ב
ולחבריה להצלחה בנשמות ורוחניות
ל דוד דוד הי"ו
ולכל משפ' מורחגי הי"ו

הזמינו לבית או לעסק
קופת צדקה מהודרת

הצטרפו לשיעור היומי
עם משלוח עד הבית!

בית המדרש המוא"ר לארץ

הרמטת והפצת ספרי מורינו ודיני הרב יורם מיכאל אברג'ל זצ"ל

8771301 ת.ד. 345 נתיבות

office@h-l.org.il

www.hameir-laarets.org.il

08-649-9859

קו 'המאיר לארץ'

08-37-40-200

077-223-1130

המאיר לארץ

054-26-380-26

לקבלת 'רגע של אור'

ע"ר 580654762 | למוסד אישור מס הכנסה לעניין תרומות לפי סעיף 46 לפקודה

- כל הזכויות שמורות -

פרשת תזריע מצורע

שלש שאלות ואיה התשובה...

בַּעֲפֹר (ויקרא יז, יג) – אחר ששוחטים עוף או חיה צריכים לכסות את דמה בעפר (ובהמה פטורה מכיסוי דם).

ועתה בתהליך החורבן, הרגו האויבים את עמך ישראל, "שִׁפְכוּ דָמָם כְּמַיִם סְבִיבוֹת יְרוּשָׁלַיִם" (תהלים עט, ג), ולא כיסו את דמם.

לעופות וחיות דאגת ולעמך ישראל לא? **ב.** רבונו של עולם, בתורתך הקדושה צוית: "וְשׂוֹר אוֹ שֶׁה אֶתְּ וְאֶת־בְּנֵי לֹא תִשְׁחָטוּ בַּיּוֹם אֶחָד" (ויקרא כב, כח) – אסור לשחוט בהמה (נקבה) עם בנה ביום אחד. **ועתה** בתהליך החורבן, הרגו האויבים את עמך ישראל, נשים ובניהם, לאלפים ורבבות, ביום אחד.

לבהמות דאגת ולעמך ישראל לא?

ג. רבונו של עולם, בתורתך הקדושה צוית את עמך ישראל בפרשת מצורע: "וְצִוְהָה הִכְהֵן וּפָנּוּ אֶת־הַבַּיִת בְּטָרָם יְבֹא הִכְהֵן לִרְאוֹת אֶת־הַנֶּגַע וְלֹא יִטְמָא כָּל־אֲשֶׁר בַּבַּיִת

להבות אש אדומות התנשאו לגבהי מרומים. קולות פִּצְפוּץ עץ וקריסת קירות נישאו בחלל הריק.

צעירי כהונה רצו מבוהלים, אנה ואנה, על הגג.

שריפת בית המקדש הראשון חתמה את גילוי אלקותו יתברך בעולם. מאותה עת, ועד ביאת משיח צדקנו, לא תתגלה שוב ההארה שהיתה! **ובשמים** רעשו הרוחות! מלאכי רחמים עפו ממקום למקום כשלבם מלא בתמיהה. ובסופו של דבר אזרו אומץ ופנו לבורא עולם, וכך אמרו לו: **'רבון** העולמים! יש לנו שלש שאלות, האם אפשר לשאול?

ולאחר שקיבלו רשות, שאלו כך:¹

א. רבונו של עולם, בתורתך הקדושה צוית: "וְאִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכָם אֲשֶׁר יִצוּד צִיד חָיָה אוֹ עוֹף אֲשֶׁר יֵאָכֵל וְשִׁפָּה אֶת־דָּמָה וְכִסְהוּ

מעין החכמה

פרשת שופטים - ד"ה: 'כי יפלא', וכעין זה מובא במדרש תהלים (פרק כב - אות יז).

1. כך גילה המקובל האלקי רבי שמשון מאסטרופולי הי"ד (ניצוצי שמשון,

ועתה בתהליך החורבן, גרמת לכך שעם ישראל עצמם ישליכו את כספם וזהבם, וכמו שנאמר: "כִּסְפָם בַּחוּצוֹת יִשְׁלִיכוּ וְזָהָבָם לְנִדְהָ יִהְיֶה" (יחזקאל ז, יט)...
תמיד אתה חס על ממונם של ישראל, ועתה לא?

ואב הרחמים השיב להם. אך לפני שנביא את התשובה, נקדים...

וְאַחֲרַי כֵּן יָבֵא הַכֹּהֵן לְרֹאוֹת אֶת־הַבֵּיטָ" (שם יד, לו) - כאשר נראים סימני צרעת בבית, הכהן מבקש שיפנו את כל החפצים שבבית לפני שהוא יבוא לבדוק את הבית.

והטעם לכך: כי אם הכהן יפסוק שהבית טמא, אזי כל הכלים שנמצאים בבית יטמאו,² והתורה חסה על ממונם של ישראל.

מעלת כיבוד הורים

אך, בכל זאת, ישנן כמה מצוות בודדות שהקב"ה גילה חלק מהשכר המגיע בעבור קיומן, ואחת מהן היא מצות כיבוד הורים!

וכך נאמר: "כִּבֵּד אֶת־אָבִיךָ וְאֶת־אִמְךָ לְמַעַן יֵאָרְכוּ יְמֶיךָ עַל הָאָדָמָה אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ" (שמות כ, יב)³ - מלבד השכר המצפה לכם בעולם הבא, תזכו, בזכות כיבוד אב ואם, לאריכות ימים בעולם הזה!

כידוע, רצה הקב"ה לזכות את ישראל ולפיכך ציוה אותם תרי"ג מצוות, ובכך נתן להם אפשרות לקיים מצוות בכל עת ורגע (שהרי התרי"ג מצוות מתפרשות על כל חיי האדם), ובזכותן יזכו עם ישראל לחיי העולם הבא.

אך, למרות שהקב"ה גילה שקיום המצוות הוא המפתח לחיי העולם הבא, הוא לא גילה את השכר המגיע עבור כל מצוה ומצוה.

מעין החכמה

אם כך חסה התורה על ממונו הבזוי (כלי חרס הם כלים זולים מאוד), קל וחומר על ממונו החביב. אם כך על ממונו, קל וחומר על נפש בניו ובנותיו. אם כך על של רשע, קל וחומר על של צדיק.

3. ובענין חשוב זה נביא סיפור:

בשיחה שמסר הגה"צ רבי שלמה לווינשטיין שליט"א אמר כך (ומתוך האור - ברית מילה, עמוד רמ):

2. במשנה (נגעים פ"ב מ"ה) אמרו:

"וציוה הכהן ופינו את הבית בטרם יבוא הכהן לראות את הנגע ולא יטמא כל אשר בבית ואחר כן יבוא הכהן לראות את הבית" (ויקרא יד, לו)... אמר רבי מאיר, וכי מה מטמא לו? אם תאמר כלי עציו ובגדיו ומתכותיו, מטבילין והן טהורים. על מה חסה התורה? - על כלי חרסו, ועל פכו, ועל טפיו! (שלכלי חרס אין טהרה),

הם רק לא ידעו, שהגרמנים עומדים להרוג אותם בכל מקרה, בין אם יצייתו להם, ובין אם לא... אנשים הקדימו איפוא, ויצאו לכיוון תחנת הרכבת אפילו לפני הזמן, ליתר בטחון...

אבי, כך מסתבר, לא תכנן להקדים. ברבע לעשר הוא קרא לי ואמר: 'תביא לי, בבקשה, את החולצה של שבת'. התפלאתי מאוד. אבא שלי הולך לפגוש את הגרמנים, והוא צריך חולצה של שבת לכבוד זה!! אבל אם אבא מבקש, אני כמובן עושה.

הבאתי לו את החולצה של שבת. חשבתי שהוא ילבש אותה בזריזות ונצא מיד לדרך, אבל אבא אמר לי: 'רגע, זה לא מגוהץ, תגהץ את החולצה'. התחלתי להסתפק, אולי מרוב צרות, ה' ישמרנו, נטרפה דעתו של אבא. 'לגהץ' זה לא להכניס את התקע של המגהץ לשקע, לחכות רגע קל עד שהמגהץ יתחמם, ואז להחליק אותו על הבד. באותם ימים, מלאכת הגיהוץ היתה ממושכת ומפרכת. היו צריכים להעלות אש בגחלים, להמתין בסבלנות רבה עד שיתחמם המגהץ, ואז להתחיל לריב עם הבגד... והשעה כבר אחרי רבע לעשר, וכולם יודעים שהגרמנים יורים בכל מי שלא מציית להם.

אבל אבא אמר לגהץ, אז הבאתי את המגהץ, הדלקתי את הגחלים וחכיתי בקוצר רוח שיתחמם המגהץ. אבא הסתכל ואמר: 'מה קרה לך, ככה ממהצים? איפה העמילן?' הנשים החרוצות היו מוסיפות עמילן לחולצות, כדי שהבד יהיה נוקשה יותר. עכשיו לא די לאבא בגיהוץ, מוכרחים עמילן.

בשלב הזה הייתי כבר משוכנע שאבי יצא מדעתו, רחמנא ליצלן, אבל אבא ביקש...

הבאתי עמילן, והתייגעתי לגהץ היטב את החולצה. סוף סוף סיימתי, והשעה

הרב יששכר שטיינהרט משיבת נתיבות עולם סיפר לי בענין זה את הסיפור הבא:

אמו של יהודי אחד שמתפלל בישיבה, עברה את השואה הנוראה ונותרה אוד מוצל מאש, יחידה מכל בני עירה. האם, שהיתה כבר בת למעלה משמונים שנה, טסה לפני מספר חדשים לחתונה של נכדה בארצות הברית. באמצע החתונה ניגשה אליה אחת מבנות המשפחה, ואמרה לה: 'מישהו מחכה לך ליד המחיצה בין הגברים לנשים'.

היא התקרבה אל המחיצה, וראתה שם אדם קשיש, מבוגר יותר ממנה. 'רוחליה!' אמר הקשיש בהתרגשות. היא הביטה בו, המומה. 'רוחליה?!' בכינוי החיבה הזה אף אחד לא קרא לה כבר עשרות שנים, מאז שהפרידו אותה הגרמנים הארורים מכל בני משפחתה.

שפתיה היו חריבות, והיא שאלה בלחש, 'מי אתה?'

התברר, שהוא התגורר סמוך לבית הוריה בעיירה, והכיר היטב את כל בני משפחתה. אם כן, יש עוד ניצול!

ההתרגשות היתה גדולה מאוד. הזקן צעד באיטיות אל התזמורת, וביקש מהם להשתתף. הוא לקח את המיקרופון, ואמר:

'רבותי, אני רוצה כמה דקות כדי לספר לכם סיפור. כאשר הגיעו הגרמנים הארורים לעירנו, הם ריכזו את היהודים בגטו, ומהר מאוד התחילו אנשים למות מרעב וממחלות. יום אחד נתלו ברחבי הגטו מודעות ענק - מי שלא יהיה נוכח בעשר בבוקר בתחנת הרכבת, דמו בראשו, יירו בו!

כולם ידעו, שהגרמנים לא מהססים לירות באנשים שאינם מצייתים לפקודותיהם.

הזאת עם מסירות נפש, שהרי השעה הזאת היתה קשה לך מאוד, וזה מה שישמור עליך!!

המשיך הזקן ואמר באזני כל הנוכחים בחתונה: 'מורי ורבותי, אני הייתי באושוויץ אצל הגרמנים, והייתי בסיביר אצל הרוסים, ואני זוכה לעמוד עכשיו ולספר לכם את כל זה פה, בארצות הברית.'

ובספר אוצר פנינים ועובדות (חלק ב - עמוד תרגל) לגאון הרב ברוך גרשוני שליט"א, הובאו עוד שני סיפורים:

הגאון הרב יעקב הלפרין מבני ברק, נתייתם מהוריו בעודו ילד קטן, ולא זכה לקיים מצות כיבוד אב ואם כראוי, והשתוקק מאוד לזכות במצוה יקרה זו.

פעם פגש איזה רב מתל אביב, והרב התאונן בפניו שהוריו עלו לאחרונה מפולין בחוסר כל ואין להם כסף כדי מחייתם, והוא עצמו אין בידו לפרנסם, והוא מצטער מאוד על כך. שאלו ר' יעקב: 'כמה עולה שכר מחייתם לחודש?' נקב הלה בסכום מסויים. אמר לו ר' יעקב שהוא מוכן לכלכלם מדי חודש בחדשו, בתנאי שיתן לו במתנה את השכר של מצות 'כיבוד אב ואם', כדי שזה יזקף לזכותו.

כששמע אותו רב את בקשתו ותנאו, אמר לו שזו שאלה קשה, והוא צריך להתיישב בדבר, ויודיעו כשתהיה לו תשובה ברורה על כך.

הרב נכנס אל מרן החזון איש זצ"ל, ושטח בפניו את כל הענין ושאל אותו האם מותר לוותר על שכר המצוה של 'כיבוד אב ואם', ולתתה במתנה לר' יעקב כדי שהוריו יוכלו להתכלכל בכבוד.

כששמע החזון איש את שאלתו, שאל אותו בפליאה עצומה: מה!! אתה דואג

כבר עשר עשרים וחמש. איזה לחץ! אני מושיט לאבא את החולצה, והוא מסתכל ואומר לי: 'לא טוב, בכתף הקפל לא מספיק מדוייק, תגהץ עוד פעם!...'

עברתי שוב עם המגהץ, ובעשר שלשים וחמש, כשהוא סוף סוף לבש את החולצה, הוא אמר: 'אוהו, זה יפה מאוד. עכשיו את הנעלים.'

אני רץ להביא לו את הנעלים, והוא אומר לי: 'תצחצח אותך.'

היום לצחצח נעלים זה קל ופשוט מאוד. מעבירים את הנוזל השחור על הנעל, וכבר היא מצוחצחת ומבהיקה. בזמננו היתה משחה שומניית, שהיו מורחים אותה די בקושי, ואז היו צריכים לחכות שהיא תספג ולאחר מכן להבריש ולהבריך.

אבא אמר, ואני עושה את כל זה בכבוד גדול. הבעיה היא, שהשעה כבר רבע לאחת עשרה, ואני בלחץ אימים. אני מושיט לאבא את הנעלים, ואז הוא אומר לי: 'לא טוב, בעקב המשחה לא אחידה, תעשה עוד פעם.'

באחת עשרה סוף סוף הוא היה מרוצה. הוא לבש את החולצה ונעל את הנעלים.

יפה מאוד, הוא אישר, ואז אמר: 'תשמע טוב, אנחנו הולכים עכשיו למקום האיסוף שקבעו הגרמנים, אבל אף אחד לא יודע לאן נגיע משם. כולנו מבינים שזה לא טוב, זה עלול להיגמר רע מאוד. כל אחד רוצה שילדיו יחיו. אנשים שיש להם זהב שמים את הזהב בתוך מכפלת המכנסים של הילדים, כדי שאם יפרידו בין ההורים לילדים, לפחות יהיה לילד זהב. אלה שיש להם לחם נתנו לילדים לחם. לי אין לתת לך לא זהב ולא לחם, אבל אני כל כך רוצה שתחיה... אז נתתי לך מתנה יותר גדולה - "כַּבֵּד אֶת־אָבִיךָ וְאֶת־אִמְךָ לְמַעַן יֵאָרְכוֹן יָמֶיךָ" (שמות כ, יב). נתתי לך את המתנה

מסילות אל הנפש

פרשת תזריע מצורע - מעלת כיבוד הורים

כאשר יהודי זוכה, הקב"ה מסייע לו, הוא מצליח לנצל כל רגע ורגע מימי חייו לעבודת ה'.

מי יוכל לפרוש על גבי גליון את היוקרה והחשיבות שישנה ליהודי שזכה לחזור אל בוראו כשכל רגעיו עמו... רגעים אין ספור, הנפרשים על פני כל החיים, ובתוך לבבו פנימה.

ולזה אפשר לזכות על ידי שמקיימים מצות כיבוד אב ואם כפי רצונו יתברך.

והנה אנו רגילים למנות את חיי האדם בשנים, ואדם שזכה לחיות בעולם הזה הרבה שנים, אומרים עליו שהוא זכה לאריכות ימים.

אבל האמת, שאריכות חיי האדם לא נמדדת בשנים אלא ברגעים, לכל אדם קצב הקב"ה כמה רגעים הוא יחיה בעולם הזה - ואריכות ימים נמדדת לפי מספר הרגעים שזכה אדם לנצל בעולם הזה.

מעין החכמה

עד בני ברק, נכנס אל ה'חזון איש' ושטח לפניו מצוקת מחלתו, וביקש ברכתו.

ענה לו ה'חזון איש' בקוצר אמריו: בשביל מה צריך ברכה? הרי מקרא מפורש הוא בתורה - "כִּפֹּד אֶת-אֲבִיךָ וְאֶת-אִמְךָ לְמַעַן יֵאָרְכוּ יְמֶיךָ עַל הָאָדָמָה אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ" (שמות כ, יב), ושלחו לביתו.

מיד נסע האברך ישירות מבני ברק אל בית אביו, כדי לקיים מצות כיבוד אב ואם, ושאל את אביו במפגיע במה יוכל לסייע בידו, אמר לו אביו, שחפץ הוא ללמוד עמו בלילה לאחר סיום עבודתו בחנותו, וכך עשה. הם קבעו חברותא מדי יום בערב, וכמו כן עזר הרבה לאמו בכל מה שהיה יכול, וכיבדם בכל מיני כיבוד סיוע ועזרה.

כעבור תקופה קצרה מאוד, הלך שוב אל הרופא לבדיקה שגרתית, והנה, לתדהמת הרופאים נעלמה ממנו המחלה כליל, כאילו לא היתה מעולם, ויהי לפלא.

יהודי זה הגיע לגיל תשעים לאורך ימים ושנים טובות!

על השכר של המצוה? בשביל ההורים צריכים לעשות הכל, ואפילו להיכנס לגיהנם! ... (אך בוודאי שאסור לעבור על דברי תורה) החזון איש נשתנה קימעא והמשיך ואמר לו בבת שחוק: אל תדאג! להקב"ה יש מספיק שכר לשניכם...

והסיפור השני (שם עמוד תרלד):

סיפר הגה"צ רבי גמליאל רבינובין שליט"א מעשה ששמע מאביו הגאון רבי לוי רבינובין זצ"ל בעל מעדני השולחן:

אברך ירושלמי נתקף בכאבי בטן עזים כחודש לאחר נישואיו.

ניגש איפוא אל הרופא לעריכת בדיקות מקיפות, ונדהם ממה שנודע ונתגלה שהוא חולה במחלה אנושה מאוד, ולא נותר לו בדרך הטבע כל סיכוי לחיות יותר מחודש אחד!

אמרה לו אשתו שיגש לביצוע כל הטיפולים שהציעו הרופאים, אולי יש תקוה. אך הוא החליט שעדיף לו יותר להיכנס אל מרן החזון איש זצ"ל לבקש ברכתו. הוא יצא לנסיעה של כמה שעות [באותם ימים]

וכך סיפר השפע חיים זיע"א (תורה ומועדים, חלק יד - עמוד שסו), וז"ל:

יודוע העובדא שהיתה אצל הגה"ק מראדמישלא זיע"א, **שכאשר היה רך בשנים נתייתם מאביו**, ובא לפני הגה"ק רבי חיים מצאנו זיע"א, והרב ישב עמו, וחניכו והזהירו על כמה וכמה דברים, ובין הדברים אמר לו **שיזהר ביותר בכבוד אמו כי לא זכה שלמה למלכות אלא מפני שנהג כבוד באמו!...**

ומצאנו להגה"ק רבי חיים מצאנו זיע"א שגילה ואמר: שחוץ מהמתנה הזו של אריכות ימים בכמות, ישנו שכר של אריכות ימים באיכות, והיינו שהיהודי יכול להתעלות כל כך עד שנשמטו תהפך מנשמה פרטית לנשמה כללית! ואז, מלבד שכל רגע ורגע מימי חייו יהיה מנוצל, הרגע עצמו יהיה באיכות אחרת לגמרי, איכות של נשמה כללית!...

ואל טיטוש תורת אמן!

ושלמה המלך בא ללמד אותנו שהלימוד שהאמא מלמדת זה הבסיס ללימוד של האב, ובלעדיה הלימוד של הבן לא שוה!

וזה לשון קדשו:

על כן נקט הכתוב - **וְאֵל תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמְךָ**, להורות שהנימוסים והמדות טובות שהאם מחנכת את בנה הם תורה שלימה, אשר רק דרכה יוכל הבן להשיג את דברי התורה הקדושה, וכל תהלוכותיו תלויות בזה.

ובעוונותינו הרבים בדור הזה שנתקטנו המוחות ונתבלבלו הדעות... מועטים המה שישיתו אל לבבם גודל הזהירות הצריכה בדרכי הנימוס והמדות

נוראים הדברים! הסיבה ששלמה המלך זכה למלכות היתה - מפני שנהג כבוד באמו!

ואם כן, הוא בוודאי ידע כיצד מכבדים הורים! ונתבונן בפסוק אחד שאמר. וכך אמר: **"שִׁמְעֵ בְנֵי מוֹסֵר אֲבִיךָ וְאֵל תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמְךָ"** (משלי א, ח).

ומקשים העולם: 'מוסר אבִיךָ?' תוֹרַת אִמְךָ? והרי לכאורה זה היה צריך להיות להיפך. האב מלמד תורה, והאם נותנת מוסר. ולמה כתב בצורה כזו?

וביאר הגה"ק רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם זיע"א⁴, דרכו של עולם, האב מלמד תורה, חומש וגמרא. **והאם מלמדת מדות טובות ודרך ארץ.**

מעין החכמה

4. **הובאו** דבריו בעלון בחצרות החיים (עלון כה - עמוד לב).

הישרה, ואינו שם אל לבבו להתנהג ולהזהר במדות טובות והגונות, אזי אף תורתו שעוסק בה נעשית לו סם המוות, ומשכח תלמודו'...

ואם כן בסיס הכל תלוי בחינוך של האם.⁵

ועתה עלינו להתבונן מהו הדבר הראשון שהוא צריכה לחנך את ילדיה...

טובות, ואף על פי שישנם שמקבלים על עצמם עול תורה ללמוד וללמד ולעשות, אך לא יודעים שלהבל ולריק יגיעם, כי קודם כל צריך לתת דגש מיוחד על עניינים הנוגעים בין אדם לחברו ובין איש לרעהו, ורק אז נעשית לו תורתו סם חיים, וזוכה לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, אך אם אינו הולך בדרך

טעמים לאין מספר

"יתרב חכמת שלמה מחכמת כל-בני קדם ומכל חכמת מצרים. ויחכם מכל-

בספר מלכים מתוארת חכמתו של שלמה המלך:

מעין החכמה

הלך הבן להתעניין אצל סוחר העיר מי ומי הם הנוסעים לאותה עיר, כי ביקש להצטרף אליהם. הכל דחוהו בקש, מחמת החרם שהטיל עליו הרב. כיון שהשעה דחקה לו, החליט לנסוע לבדו. לשם כך קנה לו סוס מהיר ויצא לדרך. תוך נסיעתו נזכר שהוא לא לקח עמו מים לנטילת ידים על כן לא יכול היה לאכול...

חלפו שלשה ימים והרעב הציק לו מאוד, אך על מצות נטילת ידים עליה הקפיד כל ימיו, לא רצה לעבור.

ביום הרביעי הגיע הבן לנהר. משירד לקחת מים, ראה מרחוק קבוצת שוודים. לא ידע הרופא להשית עצה בלבו: אם יתממה ויקח מים, ישיגוהו השוודים ובוודאי ימיתוהו. אם לא יעצור ויטול ידיו, יגווע בוודאי ברעב.

לבסוף החליט ליטול ידיו בנהר ולנסות להימלט מיד מן המקום. הגולנים שהבחינו בו רצו לקראתו והשיגוהו, הרגוהו במקום ושדדו את כל כספו.

5. סיפר הגאון הרב ישראל יעקב קלפוחץ זיע"א (סיפורי בית דין של מעלה - עמוד קלח), וז"ל:

בעיר אחת גר רופא יהודי. היה הרופא פורק עול מלכות שמים, ולא קיים מצוות. גם את בנו חנך בדרך זו, אך אמו של הבן דרשה ממנו להקפיד על דבר אחד - על נטילת ידים.

הבן הבטיח לשמור על מצוה זו ואף קיים הבטחתו, עד כדי כך, שאם לא היה באפשרותו ליטול ידים, היה מוכן לרעוב כל היום ובלבד שלא לאכול בלי שיטול ידיו.

פעם אחת היה לו דין תורה עם אדם אחד, ופסק דינו של הרב לא מצא חן בעיניו ולא אבה לקיימו. הטיל עליו הרב חרם, אך הוא לא שת לבו לחרם וזלזל בו. באותה עת נאלץ הבן לצאת לדרך ארוכה ומסוכנת, מכיון שבאותה דרך נפלו קרבנות רבים בידי שוודים, היו האנשים מחכים לשיריה של עוברי אורח והצטרפו אליהם בדרך הזאת.

וביאר במדרש: ששלמה המלך דרש על כל פסוק ופסוק שבתורה 3000 משל, ועל כל משל 1005 טעמים.

ומכין שיש בתורה 5888 פסוקים, יוצא שעל כל התורה כולה הוא דרש אין ספור טעמים.

ואחר כל המעלה הזו מודגשים שם שני דברים:

הָאָדָם מֵאֵתָן הָאֲזָרָחִי וְהִימָן וְכָל־כָּל וְדָרְדַּע בְּנֵי מַחֹל וְיֵהִי שְׁמוֹ בְּכָל־הַגּוֹיִם סָבִיב.

וַיִּדְבֹּר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מִשָּׁל וְיֵהִי שִׁירֹ חֲמִשָּׁה וְאַלְף. וַיִּדְבֹּר עַל הָעֲצִים מִן הָאֶרֶז אֲשֶׁר בְּלִבָּנוֹן וְעַד הָאֲזוֹב אֲשֶׁר יֵצֵא בְּקִיר וַיִּדְבֹּר עַל הַבְּהֵמָה וְעַל הָעוֹף וְעַל הָרֶמֶשׂ וְעַל הַדְּגִים.

וַיָּבֵאוּ מִכָּל־הָעֲצִים לְשִׁמֵּץ אֶת חֲכֹמָת שְׁלֹמֹה מֵאֵת כָּל־מַלְכֵי הָאֶרֶץ אֲשֶׁר שָׁמְעוּ אֶת־חֲכֹמָתוֹ (מלכים א ה, י-יד).

מעין החכמה

הראשונה, כאשר יעברו סוחרים ליד גופת המת ישאוו ויביאוו לקבר ישראל.

תוד שיחה הבחין הרב בלמדנותה של אותה נשמה והיה הדבר תמוה בעיניו בידוע שהבן הזה היה רחוק מיהדות עד כדי כך שלא ידע אפילו להתפלל! שאל הרב את הנשמה, כיצד זה קרה שהיא בקיאה כל כך בלימוד? השיבה לו: טרם שנכנסתי לגן עדן בא המלאך שנוצר ממצות נטילת ידיים שלי ולימדני את כל התורה כולה!

מכאן למדים אנו כמה חשובה המצוה של 'ואל תיטוש תורת אמך', וכן גודל כחה של מצוה אפילו מצוה דרבנן.

6. במדבר רבה (פרשה יט - אות ג).

7. וזה לשון הגמרא הקדושה (קידושין ל):

תנו רבנן, חמשת אלפים ושמונה מאות ושמונים ושמונה פסוקים הוו פסוקי ספר תורה, יתר עליו תהלים שמונה, חסר ממנו דברי הימים שמונה.

כשהגיעה נשמתו לעולם העליון, באה מצות נטילת ידיים לפני בית הדין של מעלה וטענה: 'מימיו לא עבר האיש על מצוה זו, הוא מסר נפשו עליה ועל כן זכאי הוא להיכנס לגן עדן'.

טענה זו נתקבלה ופסקו לו שיכנס לגן עדן. כשהגיעה הנשמה לפני שער גן עדן לא הניח לה השומר להיכנס, כיון שהיתה בחרם בהיותה על פני האדמה. אי לכך הוטל עליה לרדת קודם אל העולם התחתון ולבקש מן הרב שיפר את החרם שהטיל עליה.

ירדה הנשמה והופיעה בחלום לפני הרב וביקשה ממנו להתיר לה את החרם. ניאות הרב לבקשתה והתירו מעליה. שבה הנשמה אל שער גן עדן, אך גם הפעם לא פתח השומר את השער בפניה, בטענה שעליה להביא היתר בכתב, כיון שגם החרם היה בכתב, וכן עליה לבקש מהרב שיביא אותו לקבר ישראל.

שבה הנשמה אל הרב וביקשה ממנו לתת לה היתר בכתב. ניאות לה הרב וגם הבטיח לה לדאוג לקבורת הגופה. בהזדמנות

מסילות אל הנפש

פרשת תזריע מצורע - טעם טהרה זו

- א.** וַיִּדְבֹּר עַל הָעֲצִים מִן הָאָרֶז אֲשֶׁר בְּלִבָּנוֹן וְעַד הָאֲזוֹב אֲשֶׁר יֵצֵא בְּקִיר.
- וַיִּדְבֹּר** עַל הַבְּהֵמָה וְעַל הָעוֹף וְעַל הָרֶמֶשׂ וְעַל הַדְּגִים.
- וצריך** להבין מה הענין בזה [ובשיחה
הזו נתמקד רק בדבר הראשון].
- וכדי** להבין את הענין נצטרך
להקדים...

טעם טהרה זו

- השבוע** נקרא בתורה שתי פרשיות,
פרשת תזריע ופרשת מצורע.
והנה בפרשיות הללו ישנם 124 פסוקים,
ס"ז פסוקים בפרשת תזריע, ועוד נ"ז
פסוקים בפרשת מצורע.
- והם** מחולקים בכלליות לשני חלקים:
שמונה הפסוקים הראשונים בתחילת
פרשת 'תזריע' עוסקים בדיני
אשה היולדת זכר או נקבה.
- ולאחריהם** מגוללת התורה את כל דיני נגעי
הצרעת למיניהם וטהרתם
ביותר ממאה פסוקים - נ"ט פסוקים
בפרשת תזריע, ועוד נ"ז פסוקים
בפרשת מצורע...
- בפרשת** תזריע - מובאים דיני נגעי
אדם ונגעי בגדים, ובפרשת
מצורע - דיני נגעי בתים.⁸
- ועוד** נקודת חיבור יש ביניהם, שפרשת
מצורע היא הסיום והחותם של
פרשת תזריע. שהרי דיני המצורע
אודותם מדובר בפרשת תזריע, סיומם
- "תֹּרַת הַמִּצְרָע בַּיּוֹם טָהָרְתּוֹ" (ויקרא
יד, ב) - נמצא בפרשת מצורע.
- ובכל** הדינים הללו ישנם פרטים רבים, ואנו
נכתוב כעת רק את סדר טהרתו של
המצורע (וגם זה רק הנוגע לענייננו).
- וזה** לשון הרמב"ם:⁹ 'טהרת מצורע מצות
עשה... כיצד מטהרין את המצורע?

מעין החכמה

- ותמצא** הפרשיות מסודרות בסדר הזה והיו
הנגעים עשרה כנגד עשרת הדברות,
בזמן שהיו ישראל מקיימין התורה והמצוות
בארץ היו ניצולין מהן ואם לאו היו לוקין
בהן...
- 9. הלכות** טומאת צרעת (פ"א ה"א).
- 8. כתב** רבינו בחיי על הפסוק: 'והנה הנגע בקירות
הבית' (ויקרא יד, לו) - עד כאן הזכיר י' נגעים:
ששה בגופו של אדם, והם: שאת, ספחת,
בהרת, שחין, נתק, מריטת הראש.
- ארבעה** חוץ לגופו: בבגד צמר, בבגד
פשתים, בכל כלי עור, בקירות הבית.

ועתה נחזור לשלמה המלך...

הפסוק: "וַיְדַבֵּר עַל הָעֲצִים מִן הָאֲרֶז אֲשֶׁר בְּלִבְנוֹן וְעַד הָאֲזוֹב אֲשֶׁר יֵצֵא בְּקִיר" (מלכים-א ה', ג'), שיבח את שלמה המלך שידע לתת טעם לטהרת המצורע, מדוע צריך המצורע לקחת לטהרתו עץ ארז ואזוב? מפני שהצרעת באה בגלל לשון הרע שהוא סימפטום של גאווה. ומכיון שהוא הגביה עצמו כארז צריך להשפיל עצמו כאזוב!

וזה לשון המדרש (פסיקתא רבתי - פיסקא יד):

וידבר על העצים מן הארז אשר בלבנון ועד האזוב אשר יצא בקיר, וכי אפשר לו לאדם לדבר על העצים? אלא אמר שלמה... מפני מה מצורע מיטתר בגבוה שבגבוהים ובנמוך שבנמוכים בעצי ארז ואזוב ושני תולעת? על ידי שאדם מגביה כארז לוקה בצרעת, וכיון שהוא משפיל עצמו כאזוב מתרפא.

ולפני שנמשיך נעצור לרגע...

מביא מזרק של חרש חדש... ונותן לתוכו רביעית מים חיים... ומביא שתי ציפורים דרור טהורות לשם טהרת צרעת... ושוחט את הברורה (המובחרת) שבשתיהן על המים שבכלי חרס, וממצה עד שיהיה הדם ניכר במים וחופר וקובר הציפור השחוטה בפניו, ודבר זה קבלה מפי השמועה.

ונוטל עץ ארז... ואזוב... ושני תולעת...
ולוקח עם שלשתן הציפור החיה, וארבעה מינין אלו מעכבין זה את זה,
ועץ ארז ואזוב שנתקלפו פסולין, וכורך האזוב עם הארז בלשון של זהורית, ומקיף להן ראשי אגפיים וראש הזנב של ציפור החיה, **וטובל ארבעתן במים שבכלי ובדם שעליהן, ומזה שבע פעמים על אחר ידו של מצורע ומשלח את הציפור'...**

והנה עץ ארז הוא דבר גבוה מאוד, ואילו האזוב הוא דבר נמוך מאוד, וכדי לטהר את המצורע צריך לקחת דבר גבוה ודבר נמוך, ולאחד ביניהם...

הגאווה שורש הכל

והמילה הזו, 'וראשו', מופיעה עוד שלש פעמים בכל התנ"ך. אחת בחטא דור הפלגה, "וַיֹּאמְרוּ הִבֵּה נִבְנֶה-לָּנוּ עִיר וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ בַּשָּׁמַיִם וְנַעֲשֶׂה-לָּנוּ שֵׁם" (בראשית א, יד)...

בטומאת מצורע מופיעה המילה 'וראשו', וכמו שנאמר: "וְהֶצְרֹעַ אֲשֶׁר בּוֹ הִנָּע בְּגָדָיו יִהְיוּ פָרָמִים וְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה פָרוּעַ וְעַל שֵׁפֶם יַעֲטֶה וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא" (ויקרא יג, מה).

וכידוע, כשמופיעות מילות מקבילות

בתנ"ך יש ביניהן קשר פנימי.

ומצאנו לבעל הטורים (ויקרא יג, מה)

שביאר כך: '**בשביל שהגיע ראשו** (של

המצורע) **עד לשמים על כן נגעים באים**

עליו וראשו יהיה פרוץ'.

כי הגאווה היא שורש הצרעת!¹⁰

השנית בחלום יעקב, וגם שם היא

מופיעה עם המילה שמים,

"וַיַּחְלֹם וְהִנֵּה סֹלָם מָצָב אֲרָצָה וְרֹאשׁוֹ

מָגִיעַ הַשָּׁמַיְמָה" (שם כח, יב)...

והפעם האחרונה בספר איוב: "אם

יַעֲלֶה לַשָּׁמַיִם שִׂיאוֹ וְרֹאשׁוֹ

לָעֵב יִגִּיעַ" (איוב כ, ו).

מעין החכמה

החומר והנאות גשמיות... ולכן הוא מנסה לצוד

אותו בדרך אחרת, הוא נותן לו מדרגות גבוהות,

כדי שיפול בגאווה, ועל ידי כך הוא ישלוט עליו!

ומה יעשה איפוא איש חכם להינצל מפח

יקוש זה? יצא לער, ושם בין העצים,

יעמוד ויצעק להקב"ה בלי הפוגות, ולא יזוז

ממקומו עד שיטלו ממנו את כל המדרגות!...

גמר היהודי את דבריו, לחץ את ידי בחום

וחמימות ופטרני שלום.

בדרך נסיעתי לביתי - המשיך רבי מאיר

וסיפר - חשבתי כל הזמן וחקרתי

לדעת למה ירמזון מיליו, ולמה ועל מה אמר

לי דברים אלה. אולם, לא הצלחתי להבין,

ולכן הפסקתי להרהר בזה.

שבועות מספר חלפו, ויצאתי מביתי

להתפלל תפילת שחרית בבית

הכנסת. שתי ציפורי שיר התעופפו מעל

ראשי וצפצפו - ואני הבנתי את שפתן!

עוד לא הספקתי להתאושש מעומק הַחֲנִיָּה,

ושני חתולים החלו להתקוטט - ואני

הבנתי את ויכוחם!

10. הגאווה היא שורש הכל, וצריך לשפוך

את הלב להינצל ממנה. ובענין

זה סיפר הגאון רבי שלמה יוסף זיון זיע"א

(סיפורי חסידים - מועדים, עמוד 355):

ישב הגה"ק רבי מאיר מאפטא זיע"א, בעל

'אור לשמים', במחיצת אחדים מגדולי

תלמידיו, וסיפר:

בצעירותי זכיתי להסתופף בצילו של הגה"ק

רבי יעקב יצחק, 'היהודי הקדוש'

מפשיסחא זיע"א.

באחת הפעמים שהיתי אצלו זמן רב,

וכשרציתי לחזור לביתי, נכנסתי

אליו (ליהודי הקדוש) לקבל ממנו ברכת פרידה.

היהודי הקדוש פנה אלי ואמר לי: יצר הרע

מנסה כל הזמן לצוד את האדם

ברשתו! וככל שאדם נטהר ומתקדש, כך

תאות הציד של היצר הולכת וגדלה!...

ודע לך, כשאדם מישראל אומר 'שמע ישראל'

בכל כחו פעם אחת, כבר מתיימש ממנו

היצר הרע, כי יודע שכבר לא יוכל להדיחו

מעבודת הבורא בדרך הרגילה. בדרך של תאוות

רגש הגאווה וההתנשאות, 'אני הטוב מכולם, אני...'

ולכן מוציאים אותו החוצה ואומרים לו: עכשיו אתה תשב לבד, בלי שום תעסוקה, וממילא תצטרך להתמודד עם העולם הפנימי שלך... ואז, בוודאי, תגלה שאין לך במה להתגאות!
ונרחיב יותר בדיון הזה...

וממשיכה התורה הקדושה ואומרת, מכיון שהוא התגאה לכן הוא ישב בבידוד, שנאמר: "כָּל-יָמֵי אֲשֶׁר הִנָּגַע בּוֹ יִטְמָא, טִמְאָה הוּא, בְּדָד יֵשֵׁב, מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבֹו" (ויקרא יג, מו).

והטעם לכך (שהוא צריך לישב בבידוד, כי) עיקר חטאו של המצורע הוא

שילוח הטמאים מהמחנה

בפרשת נשא נאמר: "צוֹ אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִשְׁלְחוּ מִן הַמַּחֲנֶה כָּל-צָרוּעַ וְכָל-זֶב וְכָל טִמְאָ לַנֶּפֶשׁ" (במדבר ה, ב).¹¹

בשיחה שמסר אבא מארי עט"ר רבינו יורם מיכאל אברג'ל זיע"א אמר (אמרי נועם, נשא - מאמר א), וז"ל:

מעין החכמה

וככלות הצדיק לדבר דברים אלה, נפל ראשו על הכסא ונתעלף, וכמעט שלא נשאר בו רוח חיים, ואלמלא שמעו תלמידיו ממנו קודם לכן את הדברים, היו חושבים שכבר נסתלק חלילה. כך נתהה במצב זה איזו שעה, עד שמעט חזרה אליו נפשו והתחיל לנשום. תיכף חזר לאתנו, ויהי לו כמשיב נפש, ואמר לתלמידיו:

לא אוכל לתאר לכם גודל התענוג ונועם ידידות עריבות מתיקות נעימות, יופי טוהר וצחות הנשמה כעת...

11. 'צרוע' - זה אדם שלקה בצרעת. 'זב' - זה אדם שיצאה טומאת זיבה מגופו. ו'טמא לנפש' - זה אדם שנגע במת או שנכנס תחת קורת גג אחת עם מת.

בפסוק הנזכר בפתיחת השיחה מצוה התורה לשלח את שלשת הטמאים

חמור נער מכובד המשא - והשתתפתי בצעריו. הסוס צעק מכאב השוט - ואני דיברתי בשפתו וניחמתי אותו!...

ופתאום... נזכרתי בדבריו של מורי היהודי הקדוש, והבנתי שלזה התכוון היהודי. הבנתי שמעתה זו תהיה שיטת הצידי החדשה של היצר, להעניק מדרגות כדי להכשילני בַּבְּצָת הגאווה!...

רצתי ליער, ושפכתי שם אשד דמעות, צעקתי והתחננתי, בכיתי וּבְכִיתִי שמים וארץ, עד שלקחו ממני בחזרה את כל המדרגות וההשגות! אמנם השגה אחת עדיין נשארה לי, ורצוני ללמדכם אותה, כי טוב ומועיל הדבר לנשמה. רוצה אני ללמדכם, כיצד ניתן לשלוח את הנשמה לטבול בנהר דינור וכשתחזור אחר כך לגוף, היא תחזור נקיה, טהורה וברה, מצוחצחת ומאירה, מאין כמותה.

אברהם אבינו. עין רעה ורוח גבוהה ונפש רחבה - מתלמידיו של בלעם הרשע'.

מדת 'עין רעה' היא השורש לבחינת טומאת מת, 'טמא לנפש', וזאת על פי המובא בגמרא (בבא מציעא קז:): שהאמורא הקדוש רב, ערך נסיון בבית הקברות, ועל ידי יחודים וכוונות הצליח לעמוד על סיבת פטירתם של כל אלו שקבורים שם, ומצא שמכל מאה נפטרים, תשעים ותשע מתוכם נפטרו בגלל עין רעה, ורק אחד מהם נפטר כדרך כל הארץ.

והזכרנו זה מכבר מה שביאר בזה הגאון הגדול הרב שלום משאש זצוק"ל שאין הכוונה שתשעים ותשעה אנשים מתוך כל מאה מתו מעין רעה שאחרים עשו להם, אלא הכוונה היא שלהם בעצמם היתה עין רעה וצרה בהצלחתם וטובתם של אחרים, ובכל פעם שראו או שמעו על מישהו שהתקדם והצליח בתחום כל שהוא מיד נצבט לבם בקרבם, ואם מישהו הרויח

ומיד בפסוק שאחרי זה נאמר: "אל-מחוץ למחנה תשלחם ולא יטמאו את-מחנהם אשר אני שכן בתוכם" (שם פסוק ג).

מי שיתבונן מעט בפסוקים אלו יבחין שיש כאן לכאורה כפילות לשון מיותרת, כי מאחר ונאמר בפסוק הראשון: 'צו את-בני יִשְׂרָאֵל וישלחו מן המחנה...', ומדוע נאמר שוב בפסוק הבא: 'אל-מחוץ למחנה תשלחם'?

כדי להסביר זאת, עלינו להקדים כי לשלשת סוגי הטומאה הנזכרים כאן (צרוע, זב וטמא לנפש) אשר התורה מצוה לשלחם אל מחוץ למחנה, ישנם שלשה שרשים פנימיים בנפש, דהיינו שלש מדות רעות הגורמות אותן. הדבר יבואר על פי מאמר חז"ל (אבות פ"ה מ"ט): 'כל מי שיש בידו שלשה דברים הללו - מתלמידיו של אברהם אבינו, ושלשה דברים אחרים - מתלמידיו של בלעם הרשע. עין טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה - מתלמידיו של

מעין החכמה

קל ממנו הזב (ובכלל זאת זבים וזבות נדות ויולדות) שמשולח רק מחוץ לשתי מחנות (מחנה שכינה ומחנה לוי), אך מותר לשהות במחנה ישראל (דהיינו בתוך ירושלים).

והקל שבכולם הוא הטמא לנפש, שרשאי להיכנס אפילו להר הבית, ואינו משולח אלא ממחנה שכינה בלבד, דהיינו מתוך בית המקדש (רמב"ם הלכות ביאת המקדש פ"ג הלכות א-ד).

הללו מן המחנה. אולם אין שילוחם שוה, אלא לפי חומר הטומאה כך חומר השילוח. והיינו כי המחנה בכללותו מורכב משלשה חלקים ('שלש מחנות') שהם: 'מחנה שכינה' (תוך בית המקדש), 'מחנה לוי' (תוך הר הבית), ו'מחנה ישראל' (תוך העיר ירושלים).

החמור שבכולם הוא המצורע, ומשולח הוא מחוץ לכל שלשת המחנות הנ"ל.

מדת 'רוח גבוהה' - שפירושה: גבהות וגסות הרוח - היא השורש לבחינת טומאת הצרעת, כפי שניתן ללמוד מכך שהתורה מצוה לקחת לצורך טהרת המצורע "עץ ארז ושני תולעת ואזוב" (ויקרא יד, ד), ומפרש רש"י (שם): "עץ ארז" - לפי שהנגעים באין על גסות הרוח (ועל כך רומז עץ הארז, שהוא הגבוה שבעצים). 'ושני תולעת ואזוב' - מה תקנתו ויתרפא? ישפיל עצמו מגאותו כתולעת וכאזוב.

וכן אמרו חז"ל (ערכין טז.) שהצרעת באה על האדם בעוון לשון הרע, וכנרמז בתיבת 'מצורע' - שהיא נוטריקון: 'מוציא שם רע'.¹² והרי הסיבה הפנימית

קצת יותר מהם לבם נקרע וכו', ומרוב כאבי הלב שהיו להם מחמת צרות עינם באחרים נפטרו לבית עולמם.¹²

נמצא שמדת 'עין רעה' היא הגורמת לבחינת טומאת מת, שהרי בסיבתה מתים רוב האנשים כנ"ל. וזו היתה מדתו הרעה של בלעם הרשע, שעינו היתה צרה בהצלחתם של עם ישראל, וביקש להזיק להם, והקב"ה ברחמיו הצילם מידו. והמדה הראויה לזרע ישראל הקדושים היא מדתו של אברהם אבינו ע"ה, מדת 'עין טובה', לשמוח בשמחת הזולת והצלחתו ולהסתכל עליו תמיד רק בעין טובה, ומדה טובה זו מצילה ממוות ח"ו.

מעין החכמה

הנקודה העיקרית הנלמדת מפרשות השבוע 'תזריע' ו'מצורע' היא עד כמה ראוי לכל אדם להחדיר בלבו ובלב בני ביתו את המדה היקרה של שמירת הלשון, ולהרגיל את עצמו ואת בני ביתו שלא לדבר רע על שום אדם מישראל באשר הוא.

ובזכות מדה זו תשרה השכינה בביתם, ויהיו שמורים מכל פגע, ויראו סייעתא דשמיא מופלאה בכל אשר יעשו, ובפרט בענין חינוך הילדים.

ונסמכו שתי הפרשיות הללו לפרשת 'שמיני' שקדמה להם, המדברת על איסור אכילת מאכלות אסורות - כדי לרמוז לאדם, שכמו שהוא זהיר ביותר בענין המאכלות, ומקפיד לקנות מוצרי מזון בעלי כשרות מהודרת ביותר וכו', כך, ועוד יותר

12. ובאמת אין הדברים יוצאים מידי פשוטם שרוב בני האדם מתים מפני עין רעה שהטילו בהם אחרים. ובכל זאת הדבר עולה בקנה אחד עם פירושו של הרב משאש זצ"ל, כיון שעין רעה של אחרים יכולה לשלוט רק במי שלו בעצמו יש עין רעה על אחרים, בבחינת: 'מצא מין את מינו וחוזר וניעור', אך מי שעינו טובה באחרים, אף עין רעה של אחרים לא תוכל לשלוט בו.

13. בעולם הזה אין דבר מושלם, והכל צריך תיקון, וכל מיני בעיות וצרות צרורות נמצאות בו. ואחת מהצרות הנמצאות בו הם האנשים הרגילים לדבר לשון הרע, ודוד המלך התפלל לה' שינצל מהם.

וכך אמר אבא מארי עט"ר רבינו יורם מיכאל אברג'יל זיע"א (אמרי נועם, מצורע - מאמר ד), וז"ל:

על כל דפי הסיפור שלו, וכל מילה שהוא מוציא מפיו בלימוד או בתפילה מיד מזדהמת מהאבק הזה, וכאשר היא עולה לפני הקב"ה מיד היא נדחית משם מחמת שהיא מלאה זוהמא וטינוף.

וכך הוא לשון קדשו של החפץ חיים בספרו שמירת הלשון (חלק ב, פרשת תזריע - מצורע):

עוד נראה לפי מה שידוע שעל ידי המצוות נבראים בגדים יקרים להלביש את נשמתו כשתעלה למעלה... **וידוע עוד שעל ידי חטא הלשון נמשכת רוח הטומאה על כל דברי הקדושה שהוא מוציא אחר כך ולא יזכה בהן...** ואם כן, כשמספר לשון הרע ואחר כך מקיים מצות עשה דקריאת שמע או תפילה או ברכת המזון או שאר ברכות מהמאה ברכות דכל יום, ובוודאי נברא על ידי זה מחלצות לנפש, וכאשר הדיבורים הטמאים ממשיכים עליהם רוח הטומאה תיכף מתקלקלים ונמאסים, ואינם ראויים עוד לנפש להתלבש בהן.

לכן ראוי לכל אחד להשתדל עד מאוד לשמור היטב על לשונו ולא לדבר בגנותו של שום אדם מישאל. וידע כל אדם כי דבר זה הוא מפתח ההצלחה בכל תחומי החיים, הן בתחומים הגשמיים ככרחה בפרנסה, בריאות איתנה, אריכות ימים וכו', והן בתחומים הרוחניים כהצלחת הלימוד והעליה בעבודת ה'. ובפרט בנושא חינוך הילדים - ככל שיהיו ההורים זהירים בשמירת לשונם, כך עבודתם בנושא זה תהיה קלה יותר, ויראו פרי טוב בעמלם.

ולסיום נביא שני סיפורים:

פעם ישב הגה"ק רבי אלימלך מליזנסק בסעודת ראש חודש עם התלמידים הקדושים שלו, ובאו ועמדו על הפתח שני אנשים. הסתכל עליהם רבי אלימלך ואמר לתלמידיו היושבים עמו: הראיתם מימכם אנשים ערומים לגמרי בלי לבוש כמו שני האנשים האלה?

מכך, עליו להיזהר בענין שמירת הלשון, וכן שלא לפגוע בזולת ולגרום לו צער ח"ו.

במילים אחרות: כמו שאדם זהיר מאוד במה שהוא מכניס לפיו, כך, ועוד יותר מכך, עליו להיות זהיר מאוד במה שהוא מוציא מפיו.

כיון שלדאבון לב ישנם אנשים שחרדים ביותר שלא לאכול איזה תולעת וכיוצא בו, וממש באותו זמן בלי לשים לב הם 'אוכלים' בני אדם שלמים! - הם מדברים על הזולת לשון הרע, מבזים אותו, מכפישים את שמו, שופכים את דמו וכו' וממש 'אוכלים' אותו חי. ולכן נסמכו הפרשיות הללו לפרשת שמני - לרמוז לאותם אנשים שכמו שהם זהירים שלא לאכול תולעים וכדומה, כך גם יזהרו שלא לאכול בני אדם.

וכך פירש הגה"צ רבי רפאל כדיר צבאן זצ"ל בדרך הלצה את מאמר דוד המלך ע"ה לרודפי נפשו: "ואנכי תולעת ולא איש" (תהלים כב, ז), כלומר: הרי מאיסור אכילת תולעים זהירים אתם ביותר, ורק מאכילת אדם אינכם זהירים, על כן בקשתי היא שתניחוני לנפשי ותתפסיקו לאכול אותי כיון שאנכי 'תולעת ולא איש', ותולעים הרי מקפידים אתם לא לאכול.

לצורך הבנת החומרא הרבה שיש באיסור דיבור לשון הרע מונה מרן החפץ חיים (בפתחה לספר חפץ חיים) שבעה עשר - לאוין, וארבעה עשר - עשין, ושלושה - ארורים (כמספר ל"ד, וסימן לדבר מה שנאמר בפרשתנו בנוגע למצורע: "ואם דל הוא" ויקרא יד, כא) **שעובר עליהם אדם שמורגל תמיד לדבר לשון הרע.**

וגם אם יהיה אדם זה מתמיד גדול בלימוד ובעל תפילה גדול וכו', לא יועיל לו הדבר כלל וכלל, כיון שבכל פעם שהוא מדבר לשון הרע על אדם כל שהוא מישאל, מתפזר כמין אבק רוחני טמא ומלא רוח רעה על כל דפי הגמרא שלו וכן

ומכאן נלמד כמה חמור ונורא העוון של לשון הרע ומלשינות שגרם לשני האנשים האלו להפסיד את כל זכויותיהם! והסיפור השני:

פעם קרא היהודי הקדוש מפשיסחא לתלמידו רבי בונם מפשיסחא ואמר לו: תארגן כמה מהחסידים וצאו לדרך... רבי בונם לא שאל שאלות. קרא לכמה מהחסידים ואמר להם: הרבי אמר שניסע... עלו לעגלה והחלו את המסע...

חלפו שעות והרעב החל להציק... ומרחוק רואים הם פונדק דרכים, נכנסו לפונדק וביקשו מהיהודי משהו חלבי לאכול.

מצטער מאוד - משיב בעל הפונדק - במטבחי אינני מכין כלל מאכלי חלב אלא מאכלי בשר בלבד. לא ששו החסידים לאכול מאכלי בשר, המצריכים השגחה קפדנית ומדוקדקת.

אך מכיון שהרעב הציק, החלו חוקרים ודורשים מי שחט? ומי בדק? ומי מלח? ומי בישל? ומי...

והנה לפתע שומעים הם קול: חסידים! חסידים! מביטים החסידים סביבם ואינם רואים איש, מביטים ומחפשים, והנה מגלים הם יהודי לבוש קרעים היושב מאחרי התנור, ואותו יהודי פונה אליהם ומוכיח: חסידים, חסידים! על מה שאתם נותנים לתוך הפה חוקרים ודורשים אתם... אבל מה שאתם מוציאים מהפה כלומר הדיבורים היוצאים מהפה עליהם אין לכם שום שאלה כלל...

ורבי בונם נרעד, ואמר: הבנתי את המסר, אפשר לחזור!... (סיפורי חסידים - תורה חלק א עמוד 84, להגאון שלמה יוסף זיין זיע"א).

הפנו התלמידים מבטם לעבר שני האנשים והיו מסתכלים עליהם ומתפלאים על דברי רבי אלימלך, שכן הם רואים שהאנשים לבושים ואינם ערומים כלל! אמר להם רבי אלימלך: לא על הלבוש הגשמי אני מתכוין, אלא על המלבוש הרוחני של מצוות ומעשים טובים, שמימות אדם הראשון ועד היום לא ראיתי יהודי ערום וריק לגמרי מן המצוות כשני אנשים שאין בידם אפילו מצוה אחת. וכל זה נגרם להם על ידי שפערו פיהם לבלי חוק ודיברו מלשינות על הרב הקדוש רבי מיכל מזלאטשוב!

קרא רבי אלימלך לשני האנשים הנ"ל וביקש מהם לספר לו את האמת לאמיתה איך הגיעו למצב כזה שנשארו ערומים לגמרי בלי מצוות שהם המלבוש הרוחני.

כשומעם את דברי הרב פרצו בבכיה והתחילו להתוודות על עוונם, ואמרו לו בטח לא נעלם מכבוד רבינו, וכמו שהרב כבר גילה זאת לתלמידיו, שנכשלנו בעוון גדול שדיברנו מלשינות על הרב הקדוש רבי מיכל ובזה גרמנו לעצמנו נזק נורא שהפסדנו את כל המצוות שעשינו.

בכל זאת אני מבקש שתספרו לי גופא דעובדא היכי הוה, דהיינו לספר לי את הסיפור במלואו ולא באופן כללי וסתום, ואולי על ידי זה אוכל בעזרת ה' יתברך למצוא בשבילכם תיקון.

אז התחילו לספר לו: אנחנו היינו עשירים... הסיפור ארוך מאוד ולכן לא הבאנו אותו, וראה בספר מנחת כהן (חלק א, מוסרים ומעשיות - עמוד קלז) להגה"ק רבי רחמים חי חויתת הכהן, וכן הובא בספר תורת המגיד מזלאטשוב (בית זלאטשוב, חלק א - עמוד סא).

ורוח גבוהה ונפש רחבה, ולרכוש בתמורתן את שלשת מדותיו הטובות של אברהם. אבינו: עין טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה.

לפי יסוד זה נוכל ליישב לנכון מה ששאלנו מתחילה, מדוע ציווי התורה בענין שילוח הטמאים נאמר בלשון כפולה?

ההסבר לכך הוא, מה שנאמר: 'צו את־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל ויִשְׁלְחוּ מִן הַמַּחֲנֶה כָּל־צָרוּעַ וְכָל־זָב וְכָל טָמֵא לְנֶפֶשׁ', מדבר על הצד הפשטי שבמצוה זו, דהיינו לשלח את הטמאים מחוץ למחנה. ומה שנכפל שוב: 'אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה תִּשְׁלָחוּם וְלֹא יִטְמְאוּ אֶת־מַחֲנֵיהֶם אֲשֶׁר אֲנִי שָׁכֵן בְּתוֹכָם', בא לרמוז על הפן הנסתר והעמוק שבמצוה זו, דהיינו על שילוח שלשת המדות הרעות, שהן שורש כל הטומאות, מחוץ למחנהו הפנימי של האדם, דהיינו לבו, לבל יטמא אותו חלילה.

כי ה' יתברך שוכן בלבו של כל יהודי ויהודי, וכמו שנאמר: 'וַיִּשְׁכְּנֵנִי בְּתוֹכָם' (שמות כה, ח), ופירשו רבותינו הקדושים (אלשיך - שמות לא, יג): 'בתוך כל אחד ואחד מישראל', על כן צריכים אנו לשמור על טוהר לבנו מכל רבב של מדה שאינה ראויה לזרע ישראל הקדושים.

וכן כותב הגה"ק הרב אלעזר אזכרי זיע"א (ספר חרדים, פרק סו - אות כא) בלשון קדשו:

עיקר מכון השכינה בלב ישראל, שנאמר: 'ושכנתי בתוכם', וכן פירש הרשב"י

לכך שאדם מרשה לעצמו לדבר לשון הרע על זולתו היא מדת הגאווה וגסות הרוח שבו, הגורמת לו לחשוב שהוא אדם יקר וחשוב ובעל מעלה, ואילו הזולת אין ואפס ובעל חסרונות ומדות רעות. לעומת מדה רעה זו, המדה הראויה לזרע ישראל הקדושים היא מדתו של אברהם אבינו ע"ה, מדת 'רוח נמוכה' וענוה יתירה בפני כל אדם שבעולם.

ומדת 'נפש רחבה', שפירושה ריבוי תאוה, היא השורש לטומאת הזיבה, הנובעת מרוב תאוה. ולעומת מדה רעה זו, המדה הראויה לזרע ישראל הקדושים היא מדתו של אברהם אבינו ע"ה, מדת 'נפש שפלה', כפי שהיה אברהם אבינו מלא צניעות ופרישות ורחוק מכל תאוה.

נמצא שלשלשת בחינות הטומאה - צרוע, זב וטמא לנפש - ישנם שלשה שרשים קדומים בנפש שגורמים להם.

לפי זה ניתן לבאר שציווי הבורא לשלח מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש, מלבד פירושו הפשוט לשלח את הטמאים מחוץ למחנה, טומן הוא בחובו ציווי נסתר ועמוק - לדחות ולסלק מחוץ לעומק הנפש של כל אחד מאתנו (בחינת המחנה הפנימי של כל אחד ואחד) את שלשת המדות הרעות שהן השורש והסיבה לשלשת הטומאות הנזכרות, הלא הן שלשת מדותיו הרעות של בלעם הרשע: עין רעה

כְּאִשֶּׁר דִּבֶּר ה' אֶל-מֹשֶׁה כִּן עָשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל" (במדבר ה, ד). גם בפסוק זה ישנה לכאורה כפילות לשון מיותרת, כי מאחר ונאמר בתחילת הפסוק: וַיַּעֲשׂוּ כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁלְחוּ...', מדוע נכפל שוב בסיום הפסוק: 'כֵּן עָשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל'?

אך על פי הנ"ל הדבר אינו קשה כלל, כי מה שנאמר בתחילת הפסוק: וַיַּעֲשׂוּ כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁלְחוּ...', פירושו שעם ישראל קיימו, ראשית כל, את הפשט של מצות שילוח הטמאים, ושילחו את הטמאים אל מחוץ למחנה. ומה שנכפל שוב בסיום הפסוק: 'כֵּן עָשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל', בא לרמוז שעם ישראל קיימו גם את הפן הנסתר והעמוק שגנוז במצוה זו, ושילחו מתוך מחניהם הפנימי, דהיינו מתוך עומק לבם, את שלשת מדותיו הרעות של בלעם הרשע: עין רעה, רוח גבוהה ונפש רחבה, ומילאו אותו בשלשת מדותיו הטובות של אברהם אבינו: עין טובה, רוח נמוכה ונפש שפלה.

ולפי דבריו הקדושים של אבא מארי זיע"א, הרווחנו עוד דבר...

(זהו הקדוש אחרי מות דף עה ע"א) **בפסוק:** "כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ מֵתֵהֶלֶךְ בְּקֶרֶב מַחֲנֶיךָ" (דברים כג, טו), 'קרב' - הוא הלב, שהוא באמצע 'מחניך', שהם רמ"ח אברך. וסיפיה דקרא: "ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך" (שם). הילכך כשלא יקדש אבריו אפילו במותר להם, במחשבה ודיבור ומעשה, נמצא מחריב המקדש, ואוי למחריב מקדשו של מלך בכל יום.

ומוסיף הרב ואומר בהמשך דבריו (שם אות כז):

כמה ראוי לאדם להיות קדוש ברמ"ח אבריו ולבו ונפשו, אחרי שהוא היכל למלך הקדוש, כדכתיב: "בקרוב קדוש" (הושע יא, ט), וכתיב: "היכל ה' המה" (ירמיה ז, ד), וכתיב: "קדושים תהיו כי קדוש אני ה' וגו'" (ויקרא יט, ב), כלומר, ואני שוכן בתוכם, דכתיב: "ונתתי משכני בתוכם" (שם כו, יא).

על פי כל האמור, נוכל לבאר באופן נפלא גם מה שנאמר: וַיַּעֲשׂוּ כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁלְחוּ אוֹתָם אֶל-מִחוּץ לַמַּחֲנֶה

עץ ארז ואזוב רק שנים

בעץ ארז ואזוב. ואילו בטהרת זב לא. וצריך להבין מדוע?

אך לפי דבריו של אבא מארי עט"ר הדברים מובנים.

כאמור שלשה טמאים נשלחים מחוץ למחנה, והם: מצורע, טמא מת, וזב.

והנה, בטהרה של הַשָּׁנִים הראשונים: מצורע וטמא מת, משתמשים

פרשת תזריע מצורע - עץ ארז ואזוב רק שנים

וחטא ישפיל את עצמו כאזוב ותולעת

ויתכפר לו.¹⁴

ונרמז יסוד זה דוקא במצות פרה אדומה -

שמטרתה לטהר טמאי מתים - כדי

לרמוז לנו שכשם שטומאת המת היא הקשה

ביותר שבכל הטומאות ונקראת 'אבי אבות

הטומאה', כך מדת הגאווה וגסות הרוח היא

הרעה והמגונה ביותר מכל המדות הרעות.

ולכן ראשית העבודה בעשיית התשובה

ותיקון המדות היא - לסלק את הגאווה

והגסות, ולרכוש את מדת הענוה והשפלות.

ובכלל זאת יש לשב בתשובה לדעת

שגם כעבור כמה וכמה שנים

מיום ששב בתשובה, אל ידמה בנפשו

שעתה כבר אין הוא צריך לשוב

בתשובה והרי הוא כצדיק גמור - אלא

כל ימיו עליו לאחוז במדת התשובה.

ואפילו אם מכיר בעצמו שעשה תשובה

שלימה על חטאו, בכל זאת עליו

להמשיך ולאחוז במדת התשובה, כיון

שבכל פעם שהוא מתעלה יותר בעבודת

ה' הוא משיג את גדולת ה' ורוממותו

יותר ממה שהשיג קודם לכן, ולפי

השגתו כעת לא די בתשובה שהוא עשה

עד כה, אלא צריך הוא לעשות תשובה

עמוקה יותר. וכך יוסיף לשוב בתשובה

על תשובה עד יומו האחרון עלי אדמות.

עץ ארז ואזוב נצרכים כאשר שורש

החטא נובע מגאווה, ומכיון שטומאת

הזב נובעת מתאווה (ולא גאווה) לכן הוא

לא נצרך לעץ ארז ואזוב.

וזה לשונו של אבא מארי עט"ר רבינו

יורם מיכאל אברגל זי"ע"א (אמרי

נועם, חוקת - מאמר א):

כדי לטהר את האדם מטומאת מת היו

שוחטים פרה אדומה ולאחר מכן

שורפים אותה עד שנעשית אפר. ובשעת

שריפת הפרה היו משליכים לתוך האש

עץ ארז ואזוב, וכמו שנאמר: 'וְלָקַח הַכֹּהֵן

עֵץ אֲרֶז וְאֲזֹב וְשָׁנִי תוֹלַעַת וְהִשְׁלִיךְ אֵל-

תוֹךְ שְׂרִיפַת הַפָּרָה" (במדבר יט, ו).

ונמצא שכל 'המהלך' ב'פרה אדומה'

היא ההכנעה!

את הפרה היו הופכים לאפר, שכידוע

הוא מורה על הכנעה ושפלות.

והיו משליכים לתוכה 'עץ ארז ואזוב'

שמורה על הכנעה ושפלות. וכן

פרש רבי משה הדרשן (מובא ברש"י -

במדבר יט, כב) שהטעם שציותה התורה

להשליך אל תוך אש שריפתה של

הפרה האדומה עץ ארז - הגבוה שבכל

האילנות, ואזוב - הנמוך שבכל

האילנות, לרמוז: '**שהגבוה שנתגאה**

מעין החכמה

14. וכמו שביארנו לעיל, ששורש טומאת המת הוא עין הרע הנובע מגאווה!

לעשות תשובה על השגתו הראשונה על שהתגשם את רוממות אלקותו.¹⁵

ועתה מובנים דברי המדרש, שהפסוק: "וַיְדַבֵּר עַל הָעֲצִים מִן הָאֲרֶז אֲשֶׁר בְּלִבָּנוֹן וְעַד הָאֲזֹב אֲשֶׁר יֵצֵא בְּקִיר" (מלכים-א ה, יג), משבח את שלמה המלך שנתן טעם מדוע צריך המצורע לקחת לטהרתו עץ ארז ואזוב? מכיון שהצרעת באה עליו בגלל שדיבר לשון הרע שהוא סימפטום של גאווה. ומכיון שהגביה עצמו כארז צריך להשפיל עצמו כאזוב!

כפי שמבאר הרמב"ק רבי נחמן מברסלב זי"ע"א (ליקוטי מוהר"ן - קמא, תורה ו אה ג):

ואפילו אם יודע אדם בעצמו שעשה תשובה שלימה, אף על פי כן צריך לעשות תשובה על תשובה הראשונה. כי מתחילה כשעשה תשובה - עשה לפי השגתו, ואחר כך בוודאי כשעושה תשובה בוודאי הוא מכיר ומשיג יותר את השם יתברך. נמצא לפי השגתו שמשיג עכשיו בוודאי השגתו הראשונה הוא בבחינת גשמיות, נמצא שצריך

מה הקשר לעץ ארז?

נאמר: "מִן הָאֲרֶז אֲשֶׁר בְּלִבָּנוֹן" (מלכים-א ה, יג), ומשמע שצריך לקחת דוקא ארז שגדל בלבנון (והרי ההלכה לא כך)?

ב. למה בפסוק הכתוב על שלמה נאמר: "הָאֲזֹב אֲשֶׁר יֵצֵא בְּקִיר" (שם), מה זה משנה מאיפה הוא יוצא?

בשעה שלמד הגה"ק רבי משה סופר - החתם סופר, זי"ע"א את דברי המדרש הללו התפלא ושאל כמה שאלות:¹⁶

א. לטהרת המצורע צריך לקחת 'עץ ארז', ולא משנה לנו כלל היכן הוא גדל. ואילו בפסוק הכתוב על שלמה

מעין החכמה

וכבר נאמר על קצת הפרושים שהיו כל ימיהם בתשובה מפני שהיו מחדשים בכל יום תשובה בעבור תוספת הכרתם בגדולת האלקים בכל יום, וקיצורם במה שהם חייבים לו מן העבודה בשעבר, כמו שאמר דוד ע"ה: "יום ליום יביע אומר ולילה ללילה יחווה דעת" (תהלים יט, א), ואומר: "פלגי מים ירדו עיני על לא שמרו תורתך" (תהלים קיט, קלו).

16. חתם סופר (פרשת מצורע - ד"ה איתא בפסקיתא).

15. וכן כתב בעל 'חובת הלבבות' (שער עבודת האלהים - פרק א): כי מצוות התורה יש תכלית למספרן והן מגיעות עד סך ידוע, והוא תרי"ג מצוות. אך מצוות השכל כמעט שאין להן תכלית, כי בכל יום יוסיף האדם דעת בהן, וכל אשר תוסיף הכרתו ויבין טובות האלקים ועוצם יכולתו ומלכותו - יוסיף להיכנע לו ולהישפל לפניו...

ומכח כל זה מחדש החתם סופר חידוש עצום, וכך הוא אומר:

כאמור, בפרשיות תזריע-מצורע, אנו לומדים על שלשה סוגי נגעים, והם: נגעי אדם, נגעי בגדים (צמר, פשתים, עור), ונגעי בתים.

והנה לבגדים המנוגעים אין טהרה, ושורפים אותם, וכמו שנאמר: "וְיִשְׂרָף אֶת-הַבִּגְד אוֹ אֶת-הַשִּׁטִּי אוֹ אֶת-הָעֵרֶב בַּצֹּמֶר אוֹ בַּפִּשְׁתִּים אוֹ אֶת-כָּל-כְּלֵי הָעוֹר אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ הַנֶּגֶע כִּי צִרְעַת מִמָּאֶרֶת הוּא בְּאֵשׁ תִּשְׂרָף" (ויקרא יג, נב). **אך** לנגעי אדם ונגעי בתים יש טהרה.

וכתב הרמב"ם (טומאת צרעת פט"ו ה"ח): 'כיצד מטהרין את הבית המנוגע?'

אחר החליצה והטיחה, מביא מים חיים בכלי חרס, ושתי ציפורים, ועץ ארז ואזוב ושני תולעת כטהרת אדם שביארנו לכל דבר, אלא שבאדם מזה שבע פעמים לאחר ידו של מצורע, ובבית מזה שבע פעמים על המשקוף של בית מבחוץ, ושאר כל מעשיהן שוין.

ונמצא שהטהרה של נגעי אדם ונגעי בתים שוה.

ושלמה המלך לא הוצרך להביא טעם לגבי נגעי אדם, שהרי הדבר פשוט: הוא סילק את השגחתו יתברך מכנגד פניו, ולכן

ג. ובכלל, איך מראה הטעם שהביא שלמה המלך על חכמתו, והרי זו דרכם של כל הדרשנים לדרוש טעמי מצוות?

ד. רק אחרי שהתרפא המצורע מצרעתו הוא היה מביא עץ ארז ואזוב. והנה הטעם שהוצרך להביא עץ ארז מובן, שיבין שהסיבה שהוא הצטרע בגלל שהגביה דעתו כארז. אך בשביל מה הוא צריך להביא אזוב? והרי אם הוא התרפא הוא כבר הגיע למדרגה של אזוב, ואם כן מה הוא ירויח אם יביא אזוב (ואדרבה אולי זה יביא אותו לגאווה, שעכשיו הוא עניו כאזוב)?

ובכלל - ממשיך החתם סופר ואומר - לכאורה, אפשר להגיד טעם יותר פשוט לכך שהצריכה התורה להביא עץ ארז ואזוב, והוא זה:

בשעה שאדם שמדבר לשון הרע הוא מסלק מנגד פניו השגחת הבורא יתברך, כאילו אינו משגיח בתחתונים ח"ו, ועכשיו שראה שנענש משמים, על כרחק עליו להודות שהקב"ה משגיח על כל דיבור ודיבור היוצא מפיו! לכך הוצרך ליקח לטהרתו עץ ארז ואזוב.

עץ ארז מורה על השגחתו יתברך בעליונים, ואזוב מורה על השגחתו יתברך בתחתונים. ובכך שמביא את שניהם מראה שמודה בהשגחתו יתברך בעליונים ובתחתונים על כל דרכי בני אדם ועל כל מעשיהם...

וכיון שהוא משפיל עצמו כאזוב מתרפא'.

הסיבה שמגיע הנגע לבית היא בגלל הגאווה של בעל הבית, בגלל שהגביה עצמו על בני ביתו!¹⁷

והחתם סופר מיישב את כל השאלות ששאל, אך מפני האריכות לא נביא אותן, והרוצה ילמד שם (ואנו נביא חלק מההסבר בהמשך).
ונמשיך במהלך...

עתה הוא צריך להודות בשהגחה, דבר שנעשה על ידי עץ ארז ואזוב!

אך לגבי נגעי בתים הדבר לא מובן, מדוע צריך להביא לבית עץ ארז ואזוב?

ועל זה בא שלמה המלך ואמר: 'מפני מה מצורע מיטהר בגבוה שבגבוהים ובנמוך שבנמוכים בעצי ארז ואזוב ושני תולעת? על ידי שאדם מגביה כארז לוקה בצרעת,

מעין החכמה

והדרך שעשה משה היא כך, שמשה קשר את עצמו אפילו לפחות שבִּישְׂרָאֵל ומסר נפשו עליהם, כמו שכתוב: "ואם אין מחני נא" (שמות לב, לב). וזה פירוש: "ויקהל משה" (שם לה, א) וכו' שמשה היה מאסף ומייחד ומקשר את עצמו עם כל ישראל, אפילו עם הפחות שבפחותים. וזה פירוש: "כָּלֹּסֶגְ נִחְדָּו" (תהלים ג, ז), אפילו כשאני רואה אחד מישראל, שסג מכל וכל מהקדוש ברוך הוא, אף על פי כן צריך אני שנהיה יחדיו צריך ליחד ולקשר עמו, כמו שעשה משה... עי"ש באורך.

כי על ידי אהבה אמיתית, אהבה לכל נברא, זוכים להתגלות האור האלקי, האור המאחד והמחבר את הכל...

וכמו שאמר הלל הזקן (אבות פ"א מ"ב): 'אוהב את הבריות ומקרבן לתורה'. מדוע 'בריות' ולא בני אדם? משום שגם אם אינם אלא בריות, הם נבראו בידי ה' וזאת כבר סיבה מספקת לאהוב אותם. אבל אהבה כשהיא לעצמה אין די בה. מוכרחים אנו לקרבן לתורה.

17. וזה יסוד השלום - אהבת ישראל!

ובענין זה כתב הגאון רבי סימון יעקבסון (הדרך לחיים של משמעות - עמוד 72), וז"ל:

במובן מסויים התרחקנו כולנו מה'אני' האמיתי שלנו. הלידה היא תחילת מסעה של נשמתנו, אשר נשלחה מהמקור הקדוש שלה לחיות במצב לא טבעי בארץ החומריות. לכן נכספים אנו כל ימי חיינו להתאחד עם ה'אני' האמיתי שלנו. אנו מחפשים את נשמתנו, את הניצוץ האלקי שבתוכנו. אנו עורגים להתחבר מחדש למקור שלנו.

וכבר גילו לנו חז"ל שהדרך הבטוחה להגיע לכך, להתחבר עם ה'אני' האמיתי, היא על ידי קיום המצוה 'ואהבת לרעך כמוך'.

וכך גילה הגה"ק רבי נחמן מברסלב זיע"א (ליקוטי מוה"ר - תניינא, תורה פב): ועיקר התשובה הוא בחודש אלול, כי הם ימי רצון, שעלה משה לקבל לוחות אחרונות ופתח דרך כבושה לילך בה.

סיבת חורבן הבית

ולמרות זאת, מצאנו במדרש (ויקרא רבה, פרשה יז - אות ז) שדרשו את פסוקי פרשת נגעי בתים (ויקרא יד, לד-מה) על חורבן בית המקדש, וז"ל:

כִּי תָבֹאוּ אֶל-אֶרֶץ כְּנָעַן... וְנָתַתִּי נֶגַע צָרַעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֲחֻזְתְּכֶם - זה בית המקדש... **וְבָא אֲשֶׁר לוֹ הַבֵּית** - זה הקדוש ברוך הוא, שנאמר: **"יֵצֵן בֵּיתִי אֲשֶׁר הוּא חָרֵב"** (חגי א, ט).

בט' באב שנת ג' אלפים של"ח לבריאת העולם, נחרב בית המקדש הראשון. ובגמרא הקדושה (יומא ט): אמרו: מקדש ראשון מפני מה חרב? מפני שלשה דברים שהיו בו: עבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים...

בסוף תקופת בית המקדש הראשון בערו היצרים, ועם ישראל נכשלו בשלשה התאוות החמורות...

מעין החכמה

חטאים ולא חוטאים'. אין זה חכמה לאהוב אדם בגלל דבר טוב שעשה עבורך, צריך לאהוב אהבה אמיתית בלי שום תנאי!

אינך חייב לקבל את בחירותיו של אדם אחר, ואינך חייב ללמד את ילדיך את הבחירות האלו, אבל אתה חייב, עם זאת, לקבל את האדם עצמו. גם אם אתה דוחה את הפילוסופיה של קבוצת אנשים מסויימת, אל לך לדחות את האנשים.

אהבה אין פירושה לחנוק מישהו בדברים שלדעתך טובים בשבילו. אהבה פירושה להוקיר את הנפש של העומד מולך. האהבה דורשת רגישות עליונה כלפי כל אדם, החל במשפחתך וכלה בעולם כולו. פירוש של דבר להתעלות מעל טווח הראיה הצר שלנו וללמוד לאהוב את כולם בלי קשר לרקע שלהם, בלי קשר לחינוך, לאישיות או למזג...

אהבה אמיתית, פירושה כבוד אמיתי.

כל דבר ודבר על פני האדמה ראוי לתשומת הלב שלנו ולכבוד, וכל אדם הוא כמו יהלום. יהלום יכול להיראות מלוכלך, אולם מתחת לאבק ולבוץ מצויים יופי וחסן שאין דומה להם. היהלום יקר הוא, בלי קשר למראהו החיצוני, ובלי קשר למה שסובב אותו. כך עלינו להתייחס לכל אדם שאנו פוגשים. עלינו לכבד את ערכו הפנימי ולהקדיש את עצמנו לסייע לו בכל האמצעים הדרושים. אם השכבה החיצונית שלו נראית מלוכלכת, עלינו לעודד אותו לנקות את עצמו. אם יש לו קצוות חדים, עלינו לסייע לו, לחנך אותו ולהעניק לו את הכח ללטש את עצמו באמצעות גישה למשאבים הפנימיים שלו.

זהו הרעיון האמיתי של אהבה - להעריך כל אדם ואין זה משנה מה הוא או היכן הוא נמצא, ולעזור לו להיות לאדם הטוב ביותר. כפי שאמרו חכמינו (ברכות י): 'יתמו

אֲדַנְיָ אֱלֹהִים הִנְנִי יֹסֵד בְּצִיּוֹן אֶבֶן אֶבֶן
בֵּתוֹן פֶּתַח יִקְרָת מוֹסֵד מוֹסֵד הַמֶּאֱמִין לֹא
יִחְיֶשׁ (ישעיה כח, טז).

ומבואר במדרש שעיקר הסיבה
שבגללה נחרב בית המקדש,
היא ששרתה עליו טומאת צרעת!

וְנִתְּתִי נֹגַע צֹרַעַת פֶּתִיחַ אֶרֶץ אֲחֻזְתְּכֶם
- זה בית המקדש!

ומכיון שהצרעת נובעת מהגאווה,
נמצא שעיקר הסיבה לחורבן
בית המקדש הראשון היה הגאווה!...

וְהִגִּיד לַפֶּהָן - זה ירמיה... 'כַּנְגַע נִרְאֶה'
לִי בִפְתִיחַ - זו טינופת עבודה זרה...

וְצִוָּה הַכֹּהֵן וּפָנּוּ אֶת־הַבַּיִת - "וַיִּקַּח
אֶת־אֲצִרוֹת בַּיִת הַזֶּה" (מלכים-א יד, כו)...

וְנִתַּץ אֶת־הַבַּיִת - "וַיִּבְרָתָה דָּגָה סִתְרָה"
(עזרא ה, יב).

וְהוֹצִיא אֶל־מַחוּץ לְעִיר אֶל־מָקוֹם
טָמֵא - "וַעֲמָה הִגְלִי לְבָבְלָה" (שם).

יכול לעולם (שבית המקדש לא יבנה יותר
לעולם?), תלמוד לומר: 'וַיִּקַּח
אֶבְנִים אַחֲרוֹת', שנאמר: "לֵכֶן כֹּה אָמַר

תחילת חינוך הילדים!

באגרת - אם אתה חכם ממנו, זכור שהוא צדיק
יותר ממך, כי הוא שוגג ואתה מזיד וכו').

ג. כל אחד ואחד מתעניין בצרכי עצמו
יותר מאשר בכך, ועל כן תראה לו את
הנקודה בה ענייניך הם גם ענייניו.

ד. אל תשתדל רק שיעשה, אלא
שירצה לעשות, ויהיה מאושר בעשותה.

ה. היזהר מלהיכנס לוויכוחים חריפים עם
חברך, כי הם ירחיקוך מהם ויפרידו ביניכם.

ו. אל תדבר כל כך הרבה על עצמך,
דבר עם חברך על חברך עצמו, והוא

יהיה מעוניין לשמוע (לרוב בני אדם אין
מילה אהובה יותר מאשר 'אני', ואין דבר
מפואר יותר מאשר שמו).

ועתה אנו מבינים מהו הדבר הראשון
שצריכים לחנך את הילדים,
להתרחק מן הגאווה!

והדרך לזה היא לשנן באזניהם את
העשרה כללים שכתב הגה"ק
הרב אליהו אליעזר דסלר זיע"א
(מכתב מאליהו, חלק ד - עמוד 244),
וז"ל:

א. לא יהיו עסקיך עם שאר בני אדם
מודרכים רק לפי השכל הקר, אלא
התחשב תמיד בהלך רוחם, דהיינו
במדותיהם.

ב. כל אחד חושב שהוא מצויין באיזה דבר
יותר ממך, ומן הסתם הוא צודק בזה.
הסכם עמו ויאהבך. (זכור את דברי הרמב"ן

בכל חולי, ולפעמים כל החולי בא מהלך רוחו של החולה, וכשתצליח לתקן את זה במה שאתה מרבה אתו אהבה ואחווה תעבור המחלה.

ומסיים המכתב מאלהיו וכותב: המתנהג בדברים אלה יקל לו במשך הזמן להיות מעביר על מדותיו, כי כבר הורגל להביט על כל דבר מנקודת ראותו של חברו.

ונחזור לשאלתם של מלאכי השרת...

ז. הקשב לדברי אחרים, התאמץ לזכור שמותיהם ופרטיהם, ויאהבוך.

ח. אל תבקר את חברך באופן גלוי, כי רק יתעקש יותר. כל הפושעים, אפילו הרוצחים הגרועים ביותר, לא יודו על פשעם בלבבם.

ט. בדברך עם חברך הֵנָּה מודה על האמת, כי למה ישנאך - ובצדק.

י. זכור מה שאומרים חכמי הרופאים, כי יותר מאשר ראוי להבין את החולי ראוי להבין את החולה, כי חלק גדול

סכנת המריבה!

הוא פוסק את ההלכה, ובכך מגלה את רצון ה'.

יתכן והחכמים יהיו חלוקים בהבנת הסוגיות, וממילא תהיה ביניהם מחלוקת בפסיקת ההלכה, זה יחייב והשני יפטור, זה יטהר והשני יטמא, וכו'. אך אל להם לשכוח לרגע שכל תפקידם הוא לגלות את רצון ה', ואין להם שום נגיעה אישית בפסיקת ההלכה.

עליהם לאהוב ולכבד אחד את השני, שהרי שניהם יחדיו שואפים לגלות את הרצון האלקי באמת.

אך כאשר המחלוקת ההלכתית נהפכת להיות מריבה אישית, אין להקב"ה שום נחת מהלימוד הזה!

מלאכי השרת פנו להקב"ה ושאלו: רבונו של עולם! למה בשעת החורבן לא ריחמת על עמך ישראל.

והקב"ה ענה להם כך (ניצוצי שמשון, פרשת שופטים - ד"ה: 'כי יפלא'):

בשנותיו האחרונות של בית המקדש הראשון לומדי התורה נפלו לגאווה, ולכן כל ויכוח הלכתי שהיה בין חכמי ישראל היה נהפך למריבה אישית מלאת אגו.

ולתוספת הסבר: ה' יתברך העניק לחכמי ישראל כח אדיר

שנקרא פסיקת הלכה. החכם מעמיק בלימוד התורה הקדושה צולל לעומקיה ובהתאם להבנתו את הסוגיות הרלוונטיות

ואת בנו אסרתי ואילו בחורבן בית המקדש הרגו אותו ואת בנו. 'ובין נגע לנגע' - בנגעי בית חסתי על ממונן של ישראל וכאן בחורבן בית המקדש לא חסתי על ממונם.

הכל הוא משום: 'דְּבַר רִיבַת בְּשַׁעֲרֶיךָ' - משום שרחמנא ליצולן אין שלום בישראל!

ועל זה אנו מתפללים בכל יום: 'עושה שלום במרומיו, הוא ברחמיו יעשה שלום עלינו, ועל כל עמו ישראל, ואמרו אמן'.

וזה מה שקרה באותה תקופה, שהם הפכו את הויכוח ביניהם למריבה אישית, וזה אשר גרם לחורבן הבית!

וזה לשון קדשו:

'וְזֶה יבואר היטב ענין הויכוח בין הקב"ה למלאכי השרת. 'כִּי יִפְלֹא' - אם יתפלאו ויתמהו מלאכי השרת, 'בֵּין דָּם לְדָם' - למה דם חיות ועופות צויתי לכסות ואילו דם ישראל בימי חורבן בית המקדש לא כיסו הגויים. 'בֵּין דִּין לְדִין' - דין אותו

העולה מן האמור להלכה ולמעשה

לאבק ולבוץ מצויים יופי וזן שאין דומה להם. היהלום יקר הוא, בלי קשר למראהו החיצוני, ובלי קשר למה שסובב אותו. כך עלינו להתייחס לכל אדם שאנו פוגשים. **עלינו לכבד את ערכו הפנימי ולהקדיש את עצמנו לסייע לו בכל האמצעים הדרושים. אם השכבה החיצונית שלו נראית מלוכלכת, עלינו לעודד אותו לנקות את עצמו. אם יש לו קצוות חדים, עלינו לסייע לו, לחנך אותו ולהעניק לו את הכח ללטש את עצמו באמצעות גישה למשאבים הפנימיים שלו.** זהו הרעיון האמיתי של אהבה - להעריך כל אדם ואין זה משנה מה הוא או היכן הוא נמצא, ולעזור לו להיות לאדם הטוב ביותר.

ג. מדת 'רוח גבוהה' - שהיא: גבהות וגסות הרוח - היא השורש לבחינת טומאת הצרעת, ולכן צייתה התורה שעל המצורע

א. ה' יתברך העניק לחכמי ישראל כח אדיר שנקרא פסיקת הלכה. החכם מעמיק בלימוד התורה הקדושה צולל לעומקיה ובהתאם להבנתו את הסוגיות הרלוונטיות הוא פוסק את ההלכה, ובכך מגלה את רצון ה'. **יתכן** והחכמים יהיו חלוקים בהבנת הסוגיות, וממילא תהיה ביניהם מחלוקת בפסיקת ההלכה, זה יחייב והשני יפטור, זה יטהר והשני יטמא, וכו'. **אך אל להם לשכוח לדגש שכל תפקידם הוא לגלות את רצון ה', ואין להם שום נגיעה אישית בפסיקת ההלכה. עליהם לאהוב ולכבד אחד את השני, שהרי שניהם יחדיו שואפים לגלות את הרצון האלקי באמת.**

ב. כל דבר ודבר על פני האדמה ראוי לתשומת הלב שלנו ולכבוד, וכל אדם הוא כמו יהלום. יהלום יכול להיראות מלוכלך, אולם מתחת

דמו וכו' וממש 'אוכלים' אותו חי. ולכן נסמכו הפרשיות הללו לפרשת שמיני - לרמז לאותם אנשים שכמו שהם זהירים שלא לאכול תולעים וכדומה, כך גם יזהרו שלא לאכול בני אדם.

ה. גם אם אדם יהיה מתמיד גדול בלימוד ובעל תפילה גדול וכו', לא יועיל לו הדבר כלל וכלל אם הוא נכשל בלשון הרע, כיון שבכל פעם שהוא מדבר לשון הרע על אדם כל שהוא מישראל, מתפזר **כמין אבק רוחני טמא ומלא רוח רעה על כל דפי הגמרא שלו וכן על כל דפי הסידור שלו**, וכל מילה שהוא מוציא מפיו בלימוד או בתפילה מיד מזדהמת מהאבק הזה, וכאשר היא עולה לפני הקב"ה מיד היא נדחית משם מחמת שהיא מלאה זוהמא וטינוף.

ו. ולכן זה תחילת החינוך שהאדם צריך לחנך את ילדיו, שקודם כל צריך לתת דגש מיוחד על עניינים הנוגעים בין אדם לחברו ובין איש לרעהו, ורק אז תורתנו נעשית לו סם חיים, ועל ידי זה הוא יזכה לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא.

לקחת עץ ארז שהוא מסמל גבהות וגסות הרוח. ולכן מה תקנתו של המצורע ויתרפא? ישפיל עצמו מגאותו כתולעת וכאזוב.

וגסות הרוח היא הסיבה הפנימית לכך שאדם מרשה לעצמו לדבר לשון הרע על זולתו, שהיא הגורמת לו לחשוב שהוא אדם יקר וחשוב ובעל מעלה, ואילו הזולת אין ואפס ובעל חסרונות ומדות רעות. לעומת מדה רעה זו, המדה הראויה לזרע ישראל הקדושים היא מדתו של אברהם אבינו ע"ה, מדת 'רוח נמוכה' וענוה יתירה בפני כל אדם שבעולם.

ד. כשם שהאדם זהיר מאוד במה שהוא מכניס לפיו, כך, ועוד יותר מכך, עליו להיות זהיר מאוד במה שהוא מוציא מפיו.

כיון שלדאבון לב ישנם אנשים שחרדים ביותר שלא לאכול איזה תולעת וכיוצא בו, וממש באותו זמן בלי לשים לב הם 'אוכלים' בני אדם שלמים! - הם מדברים על הזולת לשון הרע, מבזים אותו, מכפישים את שמו, שופכים את

המחבר: הרב חיים יהודה שניידר
 מהדורה ראשונה: תשנ"ח
 מהדורה שנייה: תשס"ח
 מהדורה שלישית: תשפ"א

חיי עולם

המחבר: הרב חיים יהודה שניידר
 מהדורה ראשונה: תשנ"ח
 מהדורה שנייה: תשס"ח
 מהדורה שלישית: תשפ"א

מאירת עינים

להזמנות: 08-37-40-200
www.hameir-laarets.org.il

תהלים מאירים

ספר תהלים זה הינו ספר ייחודי באשר הובא בו בנוסף לתהלים גם
ה"שימוש תהלים" המפורסם וכן קובץ תפילות נדירות ומיוחדות
לכל עת כולל הקדמה וסגולת כל פרק ופרק

www.hameir-laarets.org.il
08-37-40-200

שעורי השבוע

מפי הרה"ג רבינו ישראל אברג'ל שליט"א

ראשון - כל שבוע בשעה: 18:30
שיעור 'זום' לדוברי השפה האנגלית עם תרגום

שני - כל שבוע בשעה: 20:00
בבית הכנסת 'היכל נפתלי' רחוב ברוריה 6

אשדוד

חמישי - כל שבוע בשעה: 20:00
בבית המדרש 'המאיר לארץ' רחוב הקציר 666

נתיבות

שיעורים נוספים ברחבי הארץ מתעדכנים
בכל תחילת שבוע באתר המאיר לארץ
www.hameir-laarets.org.il

ערוצי מחלקת המדיה
של בית המדרש המאיר לארץ

hameir-Laarets.org.il

המאיר לארץ

054-26-380-26

08-64-99-859
קו שמע - המאיר לארץ

פרשת תזריע מצורע

א' אייר התשפ"ג

זמני שבת קודש

רבינו תם	יצאת שבת	הדלקת נרות	עיר
20:32	19:43	18:53	באר שבע
20:33	19:44	18:54	תל אביב
20:34	19:44	18:54	חיפה
20:27	19:44	18:52	אילת
20:37	19:47	18:56	ירושלים
		18:36	ירושלים 40 דק'

מסירות אל הרב

ספי קדשו של אטור זיע"א

כותב הרמח"ל: "הארם מרגיש מאד בעלבונותיו, ומצטער צער גדול, והנקמה לו מתוקה מרבש, כי היא מנוחתו לבדה, על כן לשיהיה בכוחו לעזוב מה שטבעו מכריח אותו, ויעבור על מדותיו ולא ישנא מי שהעיר בו השנאה ולא יקום ממנו כהדומן לו שיוכל להנקם, ולא יטור לו, אלא את הכל ישכח ויסיר מלבו כאילו לא היה - חזק ואמיץ הוא, והוא קל רק למלאכי השרת שאין ביניהם המדות הללו, לא אל שוכני בתי חומר אשר בעפר יסודם."

הפצת תורה חובקת עולם
היה שותף 08-37-40-200

- לתרומות: בנק מרכנתיל דיסקונט,
סניף 721 נתיבות, חשבון 23357
- בנק הדואר, סניף 1, חשבון 27016519
- בכל עמדות 'נדרים פלוס'
- **ביט ופיבוקס במס' 054-26-380-26**